નમો તસ્સ ભગવતો અરહતો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ

અભિધમ્મપિટક

સંગાયનસ્સ પુચ્છા વિસ્સજ્જના

પુચ્છા – પઠમમહાસંગીતિકાલે આવુસો ધમ્મસંગાહકા મહાકસ્સપાદયો મહાથેરવરા પોરાણસંગીતિકારા પઠમં વિનયપિટકં સંગાયિત્વા સુત્તન્તપિટકે ચ દીઘમજ્ઝિમસંયુત્તઅઙ્ગુત્તરસંખાતે ચત્તારો મહાનિકાયે સંગાયિત્વા તદનન્તરં કિં નામ પાવચનં સંગાયિંસુ.

વિસ્સજ્જના – પઠમમહાસંગીતિકાલે ભન્તે ધમ્મસંગાહકા મહાકસ્સપાદયો મહાથેરવરા પોરાણસંગીતિકારા પઠમં વિનયપિટકં સંગાયિત્વા સુત્તન્તપિટકે ચ દીઘમજ્ઝિમસંયુત્તઅઙ્ગુત્તરસંખાતે ચત્તારો નિકાયે સંગાયિત્વા તદનન્તરં અભિધમ્મપિટકં નામ પાવચનં સંગાયિંસુ.

પુચ્છા – ઇમિસ્સમ્પિ આવુસો છટ્ઠસંગીતિયં સકલઞ્ચેવ વિનયપિટકં સંગીતં, તે ચ ચત્તારો મહાનિકાયા. કાલો દાનિ આવુસો સમ્પત્તો અભિધમ્મપિટકં સંગાયિતું, તસ્માહં તં તત્થ પુચ્છિતબ્બાનિ પુચ્છિસ્સામિ. અભિધમ્મો નામેસ આવુસો કેનટ્ઠેન અભિધમ્મોતિ વુચ્ચતિ.

વિસ્સજ્જના – ધમ્માતિરેક ધમ્મવિસેસટ્ઠેન ભન્તે અભિધમ્મોતિ વુચ્ચતિ.

પુચ્છા – સો પનેસ આવુસો અભિધમ્મો કેન કત્થ કદા ચ અધિગતો.

વિસ્સજ્જના – સો ખો ભન્તે અભિધમ્મો સબ્બઞ્ઞુબુદ્ધેન મહાબોધિમણ્ડમૂલે વેસાખપુણ્ણમિયં યથાભૂતં અધિગતો.

પુચ્છા – કત્થ પનેસ આવુસો અભિધમ્મો ભગવતા કદા ચ વિચિતો.

વિસ્સજ્જના – સો ખો ભન્તે અભિધમ્મો ભગવતા મહાબોધિમણ્ડે રતનઘરસત્તાહે વિચિતો.

પુચ્છા – કત્થ પનેસ આવુસો અભિધમ્મો ભગવતા કદા કસ્સત્થાય ચ દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – સો ખો ભન્તે અભિધમ્મો ભગવતા દેવેસુ તાવતિંસેસુ પારિચ્છત્તકમૂલમ્હિ પણ્ડુકમ્બલસિલાયં અભિસમ્બોધિતો સત્તમે વસ્સે માતરં પમુખં કત્વા દસહિ ચક્કવાળસહસ્સેહિ આગમ્મ સન્નિસિન્નાનં દેવતાનં ચતુરોઘનિત્થરણત્થાય અન્તો વસ્સં દેસિતો.

પુચ્છા – કેનેસ આવુસો અભિધમ્મો પઠમં મનુસ્સલોકે પતિગ્ગહિતો, કસ્સ ચ પુન તેન દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – આયસ્મતા ભન્તે સારિપુત્તત્થેરેન ધમ્મસેનાપતિના એસ અભિધમ્મો પઠમં મનુસ્સલોકે પતિગ્ગહિતો, તેનેવ ભન્તે આયસ્મતા સારિપુત્તત્થેરેન અત્તનો સદ્ધિવિહારિકાનં પઞ્ચન્નં ભિક્ખુસતાનં દેસિતો.

પુચ્છા – કે આવુસો સિક્ખન્તિ.

વિસ્સજ્જના – સેખા ચ ભન્તે પુથુજ્જના કલ્યાણકા ચ સિક્ખન્તિ.

પુચ્છા – કે આવુસો સિક્ખિતસિક્ખા.

વિસ્સજ્જના – અરહન્તો ભન્તે સિક્ખિતસિક્ખા.

પુચ્છા – કે આવુસો ધારેન્તિ.

વિસ્સજ્જના – યેસં ભન્તે વત્તતિ, તે ધારેન્તિ.

પુચ્છા – કસ્સ આવુસો વચનં.

વિસ્સજ્જના – ભગવતો ભન્તે વચનં અરહતો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ.

પુચ્છા – કેનાવુસો આભતં.

વિસ્સજ્જના – પરંપરાય ભન્તે આભતં.

ધમ્મસઙ્ગણી

પુચ્છા – સો પનેસ આવુસો અભિધમ્મો ધમ્મસઙ્ગણિવિભઙ્ગાદિપકરણપરિચ્છેદવસેન સત્તવિધો. તેસુ પઠમં ભગવતા કતરં પકરણં દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – પઠમં ભન્તે ધમ્મસઙ્ગણિપકરણં ભગવતા દેસિતં.

પુચ્છા – ધમ્મસઙ્ગણિયં આવુસો અત્થિ માતિકા, અત્થિ પદભાજનીયં. તેસુ માતિકં નિક્ખિપન્તેન ભગવતા કતં નિક્ખિત્તા.

વિસ્સજ્જના – માતિકં ભન્તે નિક્ખિપન્તેન ભગવતા ‘‘કુસલા ધમ્મા અકુસલા ધમ્મા અબ્યાકતા ધમ્મા. સુખાય વેદનાય સમ્પયુત્તા ધમ્મા દુક્ખાય વેદનાય સમ્પયુત્તા ધમ્મા અદુક્ખમસુખાય વેદનાય સમ્પયુત્તા ધમ્મા. વિપાકા ધમ્મા વિપાકધમ્મધમ્મા નેવવિપાકનવિપાકધમ્મધમ્મા’’તિ એવમાદિના દ્વાવીસતિયા તિકાનં વસેન. ‘‘હેતૂ ધમ્મા ન હેતૂ ધમ્મા. સહેતુકા ધમ્મા અહેતુકા ધમ્મા.

હેતુસમ્પયુત્તા ધમ્મા હેતુવિપ્પયુત્તા ધમ્મા. હેતૂ ચેવ ધમ્મા સહેતુકા ચ સહેતુકા ચેવ ધમ્મા ન ચ હેતૂ. હેતૂ ચેવ ધમ્મા હેતુસમ્પયુત્તા ચ હેતુસમ્પયુત્તા ચેવ ધમ્મા ન ચ હેતૂ. ન હેતૂ ખો પન ધમ્મા સહેતુકાપિ અહેતુકાપી’’તિ એવમાદિના દુકસતાનઞ્ચ વસેન માતિકા નિક્ખિત્તા.

કામાવચરકુસલ

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો ધમ્મસઙ્ગણિયં પદભાજનીયે ચિત્તુપ્પાદકણ્ડે કુસલા ધમ્માતિપદસ્સ અત્થં વિભજન્તેન ભગવતા કથં કામાવચરકુસલં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે ધમ્મસઙ્ગણિપકરણે ચિત્તુપ્પાદકણ્ડે કુસલા ધમ્માતિ પદસ્સ અત્થં વિભજન્તેન ભગવતા ''કતમે ધમ્મા કુસલા. યસ્મિં સમયે કામાવચરં કુસલં ચિત્તં ઉપ્પન્નં હોતિ સોમનસ્સસહગતં ઞાણસમ્પયુત્તં રૂપારમ્મણં વા સદ્દારમ્મણં વા ગન્ધારમ્મણં વા રસારમ્મણં વા ફોટ્ઠબ્બારમ્મણં વા ધમ્મારમ્મણં વા યં યં વા પનારબ્ભ. તસ્મિં સમયે ફસ્સો હોતિ વેદના હોતિ સઞ્ઞા હોતિ ચેતના હોતિ ચિત્તં હોતિ વિતક્કો હોતિ વિચારો હોતિ પીતિ હોતિ સુખં હોતિ ચિત્તસ્સેકગ્ગતા હોતી''તિ એવમાદિના કામાવચરકુસલં તીહિ મહાવારેહિ વિભજિત્વા દેસિતં.

રૂપાવચરકુસલ

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો ધમ્મસઙ્ગણીપાળિયં ચિત્તુપ્પાદકણ્ડે કુસલા ધમ્માતિ પદસ્સ અત્થં વિભજન્તેન ભગવતા કથં રૂપાવચરકુસલઞ્ચ અરૂપાવચરકુસલઞ્ચ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – રૂપાવચરકુસલઞ્ચ અરૂપાવચરકુસલઞ્ચ ભન્તે ''કતમે ધમ્મા કુસલા. યસ્મિં સમયે રૂપૂપપત્તિયા મગ્ગં ભાવેતિ વિવિચ્ચેવ કામેહિ વિવિચ્ચ અકુસલેહિ ધમ્મેહિ સવિતક્કં સવિતક્કં વિવેકજં પીતિસુખં પઠમં ઝાનં ઉપસમ્પજ્જ વિહરતિ પથવીકસિણ''ન્તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો દેસિતં.

લોકુત્તરાકુસલ

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો ધમ્મસઙ્ગણીપાળિયં ચિત્તુપ્પાદકણ્ડે કુસલા ધમ્માતિ પદસ્સ અત્થં વિભજન્તેન ભગવતા કથં લોકુત્તરકુસલં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે ધમ્મસઙ્ગણિયં ચિત્તુપ્પાદકણ્ડે કુસલા ધમ્માતિ પદસ્સ અત્થં વિભજન્તેન ભગવતા ''કતમે ધમ્મા કુસલા. યસ્મિં સમયે લોકુત્તરં ઝાનં ભાવેતિ નિય્યાનિકં અપચયગામિં દિટ્ઠિગતાનં પહાનાય પઠમાય ભૂમિયા પત્તિયા વિવિચ્ચેવ કામેહિ...પે૰... પઠમં ઝાનં ઉપસમ્પજ્જ વિહરતિ દુક્ખપટિપદં દન્ધાભિઞ્ઞ''ન્તિ એવમાદિના ભગવતા લોકુત્તરકુસલં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

અકુસલ

પુચ્છા – તત્થેવ આવુસો અકુસલા ધમ્માતિ માતિકાપદસ્સ અત્થં વિભજન્તેન ભગવતા કથં અકુસલં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – તત્થેવ ભન્તે અકુસલા ધમ્માતિ માતિકાપદસ્સ અત્થં વિભજન્તેન ભગવતા ''કતમે ધમ્મા અકુસલા. યસ્મિં સમયે અકુસલં ચિત્તં ઉપ્પન્નં હોતિ સોમનસ્સસહગતં દિટ્ઠિગતસમ્પયુત્તં રૂપારમ્મણં વા સદ્દારમ્મણં વા ગન્ધારમ્મણં વા રસારમ્મણં વા ફોટ્ઠબ્બારમ્મણં વા ધમ્મારમ્મણં વા યં યં વા પનારબ્ભ. તસ્મિં સમયે ફસ્સો હોતિ વેદના હોતિ સઞ્ઞા હોતિ ચેતના હોતિ ચિત્તં હોતી''તિ એવમાદિના અકુસલં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

અબ્યાકત

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો ધમ્મસઙ્ગણીપાળિયં ચિત્તુપ્પાદકણ્ડરૂપકણ્ડેસુ અબ્યાકતા ધમ્માતિ માતિકાપદસ્સ અત્થં વિભજન્તેન ભગવતા કથં અબ્યાકતા ધમ્મા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે ધમ્મસઙ્ગણિયં અબ્યાકતા ધમ્માતિ પદસ્સ અત્થં વિભજન્તેન ભગવતા ''કતમે ધમ્મા અબ્યાકતા. યસ્મિં સમયે કામાવચરસ્સ કુસલસ્સ કમ્મસ્સ કતત્તા ઉપચિતત્તા વિપાકં ચક્ખુવિઞ્ઞાણં ઉપ્પન્નં હોતિ ઉપેક્ખાસહગતં રૂપારમ્મણં. તસ્મિં સમયે ફસ્સો હોતિ વેદના હોતિ સઞ્ઞા હોતિ ચેતના હોતિ ચિત્તં હોતી''તિ એવમાદિના ચ ચિત્તુપ્પાદકણ્ડે, રૂપકણ્ડે ચ ''કતમે ધમ્મા અબ્યાકતા. કુસલાકુસલાનં ધમ્માનં વિપાકા કામાવચરા રૂપાવચરા અરૂપાવચરા અપરિયાપન્ના વેદનાક્ખન્ધો સઞ્ઞાક્ખન્ધો સઙ્ખારક્ખન્ધો વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો. યે ચ ધમ્મા કિરિયા નેવ કુસલા નાકુસલા ન ચ કમ્મવિપાકા. સબ્બઞ્ચ રૂપં અસઙ્ખતા ચ ધાતુ. ઇમે ધમ્મા અબ્યાકતા''તિ એવમાદિના ચ અબ્યાકતા ધમ્મા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિભઙ્ગ

પુચ્છા – સત્તસુ આવુસો અભિધમ્મપ્પકરણેસુ વિભઙ્ગપ્પકરણે ભગવતા કતિ વિભઙ્ગા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે સત્તસુ પકરણેસુ દુતિયે વિભઙ્ગપ્પકરણે ખન્ધવિભઙ્ગો આયતનવિભઙ્ગો ધાતુવિભઙ્ગો સચ્ચવિભઙ્ગો ઇન્દ્રિયવિભઙ્ગો પટિચ્ચસમુપ્પાદવિભઙ્ગો સતિપટ્ઠાનવિભઙ્ગો સમ્મપ્પધાનવિભઙ્ગો ઇદ્ધિપાદવિભઙ્ગો બોજ્ઝઙ્ગવિભઙ્ગો મગ્ગઙ્ગવિભઙ્ગો ઝાનવિભઙ્ગો અપ્પમઞ્ઞાવિભઙ્ગો સિક્ખાપદવિભઙ્ગો પટિસમ્ભિદાવિભઙ્ગો ઞાણવિભઙ્ગો ખુદ્દકવત્થુવિભઙ્ગો ધમ્મહદયવિભઙ્ગોતિ ભગવતા અટ્ઠારસ વિભઙ્ગા દેસિતા.

ખન્ધવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેસુ આવુસો અટ્ઠારસસુ વિભઙ્ગેસુ પઠમે ખન્ધવિભઙ્ગે ભગવતા કથં ખન્ધા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – તેસુ ભન્તે અટ્ઠારસસુ વિભઙ્ગેસુ પઠમે ખન્ધવિભઙ્ગે ''પઞ્ચક્ખન્ધા રૂપક્ખન્ધો વેદનાક્ખન્ધો સઞ્ઞાક્ખન્ધો સઙ્ખારક્ખન્ધો વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો. તત્થ કતમો રૂપક્ખન્ધો, યંકિઞ્ચિ રૂપં અતીતાનાગતપચ્ચુપ્પન્નં અજ્ઝત્તં વા બહિદ્ધા વા ઓળારિકં વા સુખુમં વા હીનં વા પણીતં વા યં દૂરે સન્તિકે વા, તદેકજ્ઝં અભિસઞ્ઞૂહિત્વા અભિસઙ્ખિપિત્વા અયં વુચ્ચતિ રૂપક્ખન્ધો''તિ એવમાદિના સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાનયેહિ ભગવતા ખન્ધા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

આયતનવિભઙ્ગ

પુચ્છા – દુતિયે પન આવુસો આયતનવિભઙ્ગે ભગવતા કથં આયતનાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

વિસ્સજ્જના – દુતિયે ભન્તે આયતનવિભઙ્ગે ‘‘દ્વાદસાયતનાનિ ચક્ખાયતનં રૂપાયતનં સોતાયતનં સદ્દાયતનં ઘાનાયતનં ગન્ધાયતનં જિવ્હાયતનં રસાયતનં કાયાયતનં ફોટ્ઠબ્બાયતનં મનાયતનં ધમ્માયતનં. ચક્ખું અનિચ્ચં દુક્ખં અનત્તા વિપરિણામધમ્મં, રૂપા અનિચ્ચા દુક્ખા અનત્તા વિપરિણામધમ્મા’’તિ એવમાદિના ભગવતા સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ તીહેવ આયતનાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

ધાતુવિભઙ્ગ

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો વિભઙ્ગપ્પકરણે તતિયે ધાતુવિભઙ્ગે ભગવતા કથં ધાતુયો વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – તતિયે ભન્તે ધાતુવિભઙ્ગે ‘‘છ ધાતુયો પથવીધાતુ આપોધાતુ તેજોધાતુ વાયોધાતુ આકાસધાતુ વિઞ્ઞાણધાતૂ’’તિ ભન્તે સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાનયેહિ ભગવતા ધાતુયો વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

સચ્ચવિભઙ્ગ

પુચ્છા – ચતુત્થે પન આવુસો સચ્ચવિભઙ્ગે ભગવતા કથં સચ્ચાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

વિસ્સજ્જના – ચતુત્થે ભન્તે સચ્ચવિભઙ્ગે ‘‘ચત્તારિ અરિયસચ્ચાનિ દુક્ખં અરિયસચ્ચં, દુક્ખસમુદયં અરિયસચ્ચં, દુક્ખનિરોધં અરિયસચ્ચં, દુક્ખનિરોધગામિની પટિપદા અરિયસચ્ચં. તત્થ કતમં દુક્ખં અરિયસચ્ચં, જાતિપિ દુક્ખા, જરાપિ દુક્ખા, મરણમ્પિ દુક્ખં, સોકપરિદેવદુક્ખદોમનસ્સુપાયાસાપિ દુક્ખા, અપ્પિયેહિ સમ્પયોગો દુક્ખો, પિયેહિ વિપ્પયોગો દુક્ખો, યમ્પિચ્છં ન લભતિ, તમ્પિ દુક્ખં, સંખિત્તેન પઞ્ચુપાદાનક્ખન્ધા દુક્ખા’’તિ એવમાદિના સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાનયેહિ ભગવતા સચ્ચાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

ઇન્દ્રિયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – પઞ્ચમે પન આવુસો ઇન્દ્રિયવિભઙ્ગે ભગવતા કથં ઇન્દ્રિયાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

વિસ્સજ્જના – પઞ્ચમે પન ભન્તે ઇન્દ્રિયવિભઙ્ગે ‘‘બાવીસતિન્દ્રિયાનિ ચક્ખુન્દ્રિયં સોતિન્દ્રિયં ઘાનિન્દ્રિયં જિવ્હિન્દ્રિયં કાયિન્દ્રિયં મનિન્દ્રિયં...પે॰... અઞ્ઞાતાવિન્દ્રિય’’ન્તિ એવમાદિના અભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ દ્વીહિ મહાનયેહિ ભગવતા ઇન્દ્રિયાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

પટિચ્ચસમુપ્પાદ વિભઙ્ગ

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો વિભઙ્ગપ્પકરણે છટ્ઠે પટિચ્ચસમુપ્પાદવિભઙ્ગે ભગવતા કથં પટિચ્ચસમુપ્પાદો વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – છટ્ઠે ભન્તે પટિચ્ચસમુપ્પાદવિભઙ્ગે ''અવિજ્જાપચ્ચયા સઙ્ખારા...પે॰... સમુદયો હોતી''તિ એવમાદિના ભગવતા પટિચ્ચસમુપ્પાદો સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયસઙ્ખાતેહિ દ્વીહિ મહાનયેહિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

સતિપટ્ઠાનવિભઙ્ગ

પુચ્છા – સત્તમે પન આવુસો સતિપટ્ઠાનવિભઙ્ગે ભગવતા કથં સતિપટ્ઠાના વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – સત્તમે ભન્તે સતિપટ્ઠાનવિભઙ્ગે ''ચત્તારો સતિપટ્ઠાના ઇધ ભિક્ખુ અજ્ઝત્તં કાયે કાયાનુપસ્સી વિહરતિ, બહિદ્ધા કાયે કાયાનુપસ્સી વિહરતિ, અજ્ઝત્તબહિદ્ધા કાયે કાયાનુપસ્સી વિહરતિ આતાપી સમ્પજાનો સતિમા વિનેય્ય લોકે અભિજ્ઝાદોમનસ્સ''ન્તિ એવમાદિના સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાનયેહિ ભગવતા સતિપટ્ઠાના વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

સમ્મપ્પધાનવિભઙ્ગ

પુચ્છા – અટ્ઠમે પન આવુસો સમ્મપ્પધાનવિભઙ્ગે ભગવતા કથં સમ્મપ્પધાના વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – અટ્ઠમે ભન્તે સમ્મપ્પધાનવિભઙ્ગે ''ચત્તારો સમ્મપ્પધાના ઇધ ભિક્ખુ અનુપ્પન્નાનં પાપકાનં અકુસલાનં ધમ્માનં અનુપ્પાદાય છન્દં જનેતિ વાયમતિ વીરિયં આરભતિ ચિત્તં પગ્ગણ્હાતિ પદહતિ, ઉપ્પન્નાનં પાપકાનં અકુસલાનં ધમ્માનં પહાનાય છન્દં જનેતિ વાયમતિ વીરિયં આરભતિ ચિત્તં પગ્ગણ્હાતિ પદહતિ, અનુપ્પન્નાનં કુસલાનં ધમ્માનં ઉપ્પાદાય છન્દં જનેતિ વાયમતિ વીરિયં આરભતિ ચિત્તં પગ્ગણ્હાતિ પદહતિ, ઉપ્પન્નાનં કુસલાનં ધમ્માનં ઠિતિયા અસમ્મોસાય ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય ભાવનાય પારિપૂરિયા છન્દં જનેતિ વાયમતિ વીરિયં આરભતિ ચિત્તં પગ્ગણ્હાતિ પદહતી''તિ એવમાદિના ભગવતા સમ્મપ્પધાના વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

ઇદ્ધિપાદવિભઙ્ગ

પુચ્છા – નવમે પન આવુસો ઇદ્ધિપાદવિભઙ્ગે ભગવતા કથં ઇદ્ધિપાદા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – નવમે ભન્તે ઇદ્ધિપાદવિભઙ્ગે ''ચત્તારો ઇદ્ધિપાદા ઇધ ભિક્ખુ છન્દસમાધિપધાનસઙ્ખારસમન્નાગતં ઇદ્ધિપાદં ભાવેતિ...પે॰... વીમંસાસમાધિપધાનસઙ્ખારસમન્નાગતં ઇદ્ધિપાદં ભાવેતી''તિ એવમાદિના તીહિ મહાનયેહિ ભગવતા ઇદ્ધિપાદા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

બોજ્ઝઙ્ગવિભઙ્ગ

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો વિભઙ્ગપ્પકરણે દસમે બોજ્ઝઙ્ગવિભઙ્ગે ભગવતા કથં બોજ્ઝઙ્ગા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – દસમે ભન્તે બોજ્ઝઙ્ગવિભઙ્ગે ''સત્ત બોજ્ઝઙ્ગા સતિસમ્બોજ્ઝઙ્ગો ધમ્મવિચયસમ્બોજ્ઝઙ્ગો વીરિયસમ્બોજ્ઝઙ્ગો પીતિસમ્બોજ્ઝઙ્ગો પસ્સદ્ધિસમ્બોજ્ઝઙ્ગો સમાધિસમ્બોજ્ઝઙ્ગો ઉપેક્ખાસમ્બોજ્ઝઙ્ગો. તત્થ કતમો સતિસમ્બોજ્ઝઙ્ગો, ઇધ ભિક્ખુ સતિમા હોતિ પરમેન સતિનેપક્કેન સમન્નાગતો ચિરકતમ્પિ ચિરભાસિતમ્પિ સરિતા હોતિ અનુસ્સરિતા, અયં વુચ્ચતિ સતિસમ્બોજ્ઝઙ્ગો''તિ એવમાદિના ભગવતા સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ તીહિ નયેહિ બોજ્ઝઙ્ગા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

મગ્ગઙ્ગવિભઙ્ગ

પુચ્છા – એકાદસમે પન આવુસો મગ્ગઙ્ગવિભઙ્ગે ભગવતા કથં મગ્ગઙ્ગા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – એકાદસમે ભન્તે મગ્ગઙ્ગવિભઙ્ગે ''અરિયો અટ્ઠઙ્ગિકો મગ્ગો. સેય્યથિદં, સમ્માદિટ્ઠિ સમ્માસઙ્કપ્પો સમ્માવાચા સમ્માકમ્મન્તો સમ્માઆજીવો સમ્માવાયામો સમ્માસતિ સમ્માસમાધી''તિ એવમાદિના ભગવતા સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાનયેહિ મગ્ગઙ્ગા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

ઝાનવિભઙ્ગ

પુચ્છા – દ્વાદસમો પન આવુસો ઝાનવિભઙ્ગો ભગવતા કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – દ્વાદસમો ભન્તે ઝાનવિભઙ્ગો ''ઇધ ભિક્ખુ પાતિમોક્ખસંવરસંવુતો વિહરતિ આચારગોચરસમ્પન્નો અણુમત્તેસુ વજ્જેસુ ભયદસ્સાવી સમાદાય સિક્ખતિ સિક્ખાપદેસુ ઇન્દ્રિયેસુ ગુત્તદ્વારો ભોજને મત્તઞ્ઞૂ પુબ્બરત્તાપરરત્તં જાગરિયાનુયોગમનુયુત્તો''તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

અપ્પમઞ્ઞાવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેરસમે પન આવુસો અપ્પમઞ્ઞાવિભઙ્ગે ભગવતા કથં અપ્પમઞ્ઞાયો વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – તેરસમે ભન્તે અપ્પમઞ્ઞાવિભઙ્ગે ''ચતસ્સો અપ્પમઞ્ઞાયો ઇધ ભિક્ખુ મેત્તાસહગતેન ચેતસા એકં દિસં ફરિત્વા વિહરતિ, તથા દુતિયં. તથા તતિયં. તથા ચતુત્થં. ઇતિ ઉદ્ધમધો તિરિયં સબ્બધિ સબ્બત્તતાય સબ્બાવન્તં લોકં મેત્તાસહગતેન ચેતસા વિપુલેન મહગ્ગતેન અપ્પમાણેન અવેરેન અબ્યાપજ્જેન ફરિત્વા વિહરતી''તિ એવમાદિના ભગવતા સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાનયેહિ અપ્પમઞ્ઞાયો વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

સિક્ખાપદવિભઙ્ગ

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો વિભઙ્ગપ્પકરણે ચુદ્દસમે સિક્ખાપદવિભઙ્ગે ભગવતા કથં સિક્ખાપદાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

વિસ્સજ્જના – ચુદ્દસમે ભન્તે સિક્ખાપદવિભઙ્ગે ''પઞ્ચ સિક્ખાપદાનિ પાણાતિપાતા વેરમણી સિક્ખાપદં, અદિન્નાદાના વેરમણી સિક્ખાપદં, કામેસુમિચ્છાચારા વેરમણી સિક્ખાપદં, મુસાવાદા વેરમણી સિક્ખાપદં,

સુરામેરયમજ્જપમાદટ્ઠાના વેરમણી સિક્ખાપદં. તત્થ કતમં પાણાતિપાતા વેરમણી સિક્ખાપદં, યસ્મિં સમયે કામાવચરં કુસલં ચિત્તં ઉપ્પન્નં હોતિ સોમનસ્સસહગતં ઞાણસમ્પયુત્તં પાણાતિપાતા વિરમન્તસ્સા''તિ એવમાદિના અભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ દ્વીહિ મહાનયેહિ ભગવતા સિક્ખાપદાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

પટિસમ્ભિદાવિભઙ્ગ

પુચ્છા – પન્નરસમે પન આવુસો પટિસમ્ભિદાવિભઙ્ગે ભગવતા કથં પટિસમ્ભિદાયો વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – પન્નરસમે ભન્તે પટિસમ્ભિદાવિભઙ્ગે ''ચતસ્સો પટિસમ્ભિદા અત્થપટિસમ્ભિદા ધમ્મપટિસમ્ભિદા નિરુત્તિપટિસમ્ભિદા પટિભાનપટિસમ્ભિદા. અત્થે ઞાણં અત્થપટિસમ્ભિદા, ધમ્મે ઞાણં ધમ્મપટિસમ્ભિદા, તત્ર ધમ્મનિરુત્તાભિલાપે ઞાણં નિરુત્તિપટિસમ્ભિદા, ઞાણેસુ ઞાણં પટિભાનપટિસમ્ભિદા''તિ એવમાદિના ભગવતા ચતસ્સો પટિસમ્ભિદાયો સુત્તન્તભાજનીયઅભિધમ્મભાજનીયપઞ્હાપુચ્છકસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાનયેહિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

ઞાણવિભઙ્ગ

પુચ્છા – સોળસમે પન આવુસો ઞાણવિભઙ્ગે ભગવતા કથં ઞાણાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

વિસ્સજ્જના – સોળસમે ભન્તે ઞાણવિભઙ્ગે ''એકવિધેન ઞાણવત્થુ પઞ્ચવિઞ્ઞાણા ન હેતૂ, અહેતુકા, હેતુવિપ્પયુત્તા, સપ્પચ્ચયા , સઙ્ખતા, અરૂપા, લોકિયા, સાસવા''તિ એવમાદિના એકકતો પટ્ઠાય યાવ દસકા ભગવતા ઞાણાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

ખુદ્દકવત્થુવિભઙ્ગ

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો વિભઙ્ગપ્પકરણે સત્તરસમો ખુદ્દકવત્થુવિભઙ્ગો ભગવતા કથં દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે દુતિયે વિભઙ્ગપ્પકરણે સત્તરસમો ખુદ્દકવત્થુવિભઙ્ગો ''જાતિમદો, ગોત્તમદો, આરોગ્યમદો, યોબ્બનમદો, જીવિતમદો''તિ એવમાદિના એકકતો પટ્ઠાય યાવ અટ્ઠસતતણ્હાવિચરિતં ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

ધમ્મહદયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તત્થ આવુસો અટ્ઠારસમો ધમ્મહદયવિભઙ્ગો ભગવતા કથં વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અટ્ઠારસમો ભન્તે ધમ્મહદયવિભઙ્ગો ''કતિ ખન્ધા, કતિ આયતનાનિ, કતિ ધાતુયો, કતિ સચ્ચાનિ, કતિ ઇન્દ્રિયાનિ, કતિ હેતૂ, કતિ આહારા, કતિ ફસ્સા, કતિ વેદના, કતિ સઞ્ઞા, કતિ ચેતના, કતિ ચિત્તાનિ. પઞ્ચક્ખન્ધા, દ્વાદસાયતનાનિ, અટ્ઠારસ ધાતુયો, ચત્તારિ સચ્ચાનિ, બાવીસતિન્દ્રિયાનિ, નવ હેતૂ, ચત્તારો

આહારા, સત્ત ફસ્સા, સત્ત વેદના, સત્ત સઞ્ઞા, સત્ત ચેતના, સત્ત ચિત્તાની''તિ એવમાદિના સબ્બસઙ્ગાહકાદીહિ દસહિ વારેહિ ભગવતા વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

પુચ્છા – કથઞ્ચાવુસો તત્થ ભગવતા ઉપ્પાદકકમ્મઆયુપ્પમાણવારો વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – દાનં દત્વા સીલં સમાદિયિત્વા ઉપોસથકમ્મં કત્વા કત્થ ઉપપજ્જન્તિ. દાનં દત્વા, સીલં સમાદિયિત્વા ઉપોસથકમ્મં કત્વા અપ્પેકચ્ચે ખત્તિયમહાસાલાનં સહબ્યતં ઉપપજ્જન્તિ, અપ્પેકચ્ચે બ્રાહ્મણમહાસાલાનં, અપ્પેકચ્ચે ગહપતિમહાસાલાનં, અપ્પેકચ્ચે ચાતુમહારાજિકાનં દેવાનં, અપ્પેકચ્ચે તાવતિંસાનં દેવાનં, અપ્પેકચ્ચે યામાનં દેવાનં, અપ્પેકચ્ચે તુસિતાનં દેવાનં સહબ્યતં ઉપપજ્જન્તીતિ એવમાદિના ભન્તે તત્થ ભગવતા ઉપ્પાદકકમ્મઆયુપ્પમાણવારો વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

ઉક્ખિત્તા પુઞ્ઞતેજેન, કામરૂપગતિં ગતા;
ભવગ્ગતમ્પિ સમ્પત્તા, પુનાગચ્છન્તિ દુગ્ગતિં –

ધાતુકથા

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા અટ્ઠારસહિ બુદ્ધધમ્મેહિ સમન્નાગતેન અભિધમ્મે અટ્ઠારસહિ વિભઙ્ગેહિ પટિમણ્ડિતં દુતિયં વિભઙ્ગપ્પકરણં દેસેત્વા તદનન્તરં ધાતુકથં નામ તતિયં પકરણં કથં વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – તતિયં ભન્તે ધાતુકથં નામ અભિધમ્મપિટકં ''સઙ્ગહો અસઙ્ગહો, સઙ્ગહિતેન અસઙ્ગહિતં, અસઙ્ગહિતેન સઙ્ગહિતં, સઙ્ગહિતેન સઙ્ગહિતં, અસઙ્ગહિતેન અસઙ્ગહિતં. સમ્પયોગો વિપ્પયોગો, સમ્પયુત્તેન વિપ્પયુત્તં, વિપ્પયુત્તેન સમ્પયુત્તં, સમ્પયુત્તેન સમ્પયુત્તં, વિપ્પયુત્તેન વિપ્પયુત્તં. સઙ્ગહિતેન સમ્પયુત્તં વિપ્પયુત્તં, સમ્પયુત્તેન સઙ્ગહિતં અસઙ્ગહિતં, અસઙ્ગહિતેન સમ્પયુત્તં વિપ્પયુત્તં, વિપ્પયુત્તેન સઙ્ગહિતં અસઙ્ગહિત''ન્તિ એવમાદિના પઞ્ચ માતિકાયો પઠમં નિક્ખિપિત્વા સઙ્ગહાસઙ્ગહાદીહિ ચુદ્દસહિ નયેહિ ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

પુગ્ગલપઞ્ઞત્તિ

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા સબ્બધાતુકુસલેન અભિધમ્મપિટકે તતિયં ધાતુકથાપકરણં દેસેત્વા તદનન્તરં ચતુત્થં પુગ્ગલપઞ્ઞત્તિપ્પકરણં કથં વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે ચતુત્થં પુગ્ગલપઞ્ઞત્તિપ્પકરણં ''છ પઞ્ઞત્તિયો ખન્ધપઞ્ઞત્તિ આયતનપઞ્ઞત્તિ ધાતુપઞ્ઞત્તિ સચ્ચપઞ્ઞત્તિ ઇન્દ્રિયપઞ્ઞત્તિ પુગ્ગલપઞ્ઞત્તિ. કિત્તાવતા ખન્ધાનં ખન્ધપઞ્ઞત્તિ, યાવતા પઞ્ચક્ખન્ધા, રૂપક્ખન્ધો વેદનાક્ખન્ધો સઞ્ઞાક્ખન્ધો સઙ્ખારક્ખન્ધો વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો. એત્તાવતા ખન્ધાનં ખન્ધપઞ્ઞત્તી''તિ એવમાદિના ખન્ધાયતનધાતુસચ્ચઇન્દ્રિયપઞ્ઞત્તિયો સંખિત્તેન ઉદ્દિસિત્વા પુગ્ગલપઞ્ઞત્તિં ચ એકકદુકતિકચતુક્કપઞ્ચકછક્કસત્તકઅટ્ઠકનવકદસકવસેન વિત્થારતો વિભજિત્વા ભગવતા દેસિતા.

કથાવત્થુ

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા સબ્બપરમત્થપઞ્ઞત્તિધમ્મકુસલેન અભિધમ્મપિટકે ચતુત્થં પુગ્ગલપઞ્ઞત્તિપ્પકરણં દેસેત્વા તદનન્તરં પઞ્ચમં કથાવત્થુપ્પકરણં કથં દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – સબ્બપરમત્થપઞ્ઞત્તિધમ્મકુસલેન ભન્તે ભગવતા લોકે અગ્ગપુગ્ગલેન અભિધમ્મપિટકે ચતુત્થં પુગ્ગલપઞ્ઞત્તિપ્પકરણં દેસેત્વા તદનન્તરં કથાવત્થુદેસનાય વારે સમ્પત્તે ''અનાગતે મમ સાવકો મોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરો નામ ઉપ્પન્નં સાસનમલં સોધેત્વા તતિયસઙ્ગીતિં કરોન્તો ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ મજ્ઝે નિસિન્નો સકવાદે પઞ્ચ સુત્તસતાનિ પરવાદે પઞ્ચાતિ સુત્તસહસ્સં સમોધાનેત્વા, ઇમં પકરણં ભાજેસ્સતી''તિ તસ્સોકાસં કરોન્તેન પુગ્ગલવારે અટ્ઠમુખા વાદયુત્તિં આદિં કત્વા સબ્બકથામગ્ગેસુ અસમ્પુણ્ણભાણવારત્થાય તન્તિયા માતિકા નિક્ખેપમત્તેન પઞ્ચમં કથાવત્થુપ્પકરણં સંખેપતો દેસિતં.

પુચ્છા – અધુના પાકટં પનાવુસો વિત્થારં કથાવત્થુપ્પકરણં કદા કેન કત્થ કથઞ્ચ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – તં ખો ભન્તે ભગવતો નયમુખં નિસ્સાય આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન તતિયસંગીતિકાલે પાટલિપુત્તે અસોકારામે સટ્ઠિભિક્ખુસતસહસ્સાનં સમાગમે ભગવતા દિન્નનયવસેન તથાગતેન ઠપિતમાતિકં વિભજન્તેન સકવાદે પઞ્ચસુત્તસતાનિ પરવાદે પઞ્ચાતિ સુત્તસહસ્સં આહરિત્વા ઇદં પરવાદમથનં અધુના પાકટં કથાવત્થુપ્પકરણં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

પુચ્છા – કતિ આવુસો તત્થ કથાયો તેન આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

વિસ્સજ્જના – તત્થ ભન્તે વાચનામગ્ગતો દ્વે ચ સતાનિ સત્તવીસતિ ચ કથાયો આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

પુગ્ગલકથા

પુચ્છા – કથઞ્ચાવુસો તત્થ પઠમા પુગ્ગલકથા આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

વિસ્સજ્જના – પુગ્ગલો ઉપલબ્ભતિ સચ્ચિકટ્ઠપરમત્થેનાતિ, આમન્તા. યો સચ્ચિકટ્ઠો પરમત્થો, તતો સો પુગ્ગલો ઉપલબ્ભતિ સચ્ચિકટ્ઠપરમત્થેનાતિ, ન હેવં વત્તબ્બે. આજાનાહિ નિગ્ગહં હઞ્ચિ પુગ્ગલો ઉપલબ્ભતિ સચ્ચિકટ્ઠપરમત્થેન, તેન વત રે વત્તબ્બે ''યો સચ્ચિકટ્ઠો પરમત્થો, તતો સો પુગ્ગલો ઉપલબ્ભતિ સચ્ચિકટ્ઠપરમત્થેના''તિ. યં તત્થ વદેસિ ''વત્તબ્બે ખો 'પુગ્ગલો ઉપલબ્ભતિ સચ્ચિકટ્ઠપરમત્થેન', નો ચ વત્તબ્બે 'યો સચ્ચિકટ્ઠો પરમત્થો, તતો સો પુગ્ગલો ઉપલબ્ભતિ સચ્ચિકટ્ઠપરમત્થેના''તિ, મિચ્છાતિ એવમાદિના ભન્તે તત્થ પઠમા પુગ્ગલકથા પઞ્ચ ભાણવારમત્તાય તન્તિયા આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

અઞ્ઞાણકથા

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો કથાવત્થુપ્પકરણે દુતિયવગ્ગે દુતિયા અઞ્ઞાણકથા આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે પઞ્ચમે કથાવત્થુપ્પકરણે દુતિયવગ્ગે દુતિયા અઞ્ઞાણકથા ‘‘અત્થિ અરહતો અઞ્ઞાણન્તિ, આમન્તા. અત્થિ અરહતો અવિજ્જા અવિજ્જોઘો અવિજ્જાયોગો અવિજ્જાનુસયો અવિજ્જાપરિયુટ્ઠાનં અવિજ્જાસંયોજનં અવિજ્જાનીવરણન્તિ, ન હેવં વત્તબ્બે. નત્થિ અરહતો અવિજ્જા અવિજ્જોઘો અવિજ્જાયોગો અવિજ્જાનુસયો અવિજ્જાપરિયુટ્ઠાનં અવિજ્જાસંયોજનં અવિજ્જાનિવરણન્તિ, આમન્તા. હઞ્ચિ નત્થિ અરહતો અવિજ્જા અવિજ્જોઘો અવિજ્જાયોગો અવિજ્જાનુસયો અવિજ્જાપરિયુટ્ઠાનં અવિજ્જાસંયોજનં અવિજ્જાનીવરણં, નો ચ વત રે વત્તબ્બે ‘‘અત્થિ અરહતો અઞ્ઞાણ’’ન્તિ એવમાદિના આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન વિત્થારતો વિભજિત્વા ભાસિતા.

અસઞ્ઞકથા

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો પઞ્ચમે કથાવત્થુપ્પકરણે તતિયવગ્ગે એકાદસમા અસઞ્ઞકથા આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે પઞ્ચમે કથાવત્થુપ્પકરણે તતિયવગ્ગે એકાદસમા અસઞ્ઞકથા ‘‘અસઞ્ઞસત્તેસુ સઞ્ઞા અત્થીતિ, આમન્તા. સઞ્ઞાભવો સઞ્ઞાગતિ સઞ્ઞાસત્તાવાસો સઞ્ઞાસંસારો સઞ્ઞાયોનિ સઞ્ઞત્તભાવપટિલાભોતિ, ન હેવં વત્તબ્બે’’તિ એવમાદિના આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

અસઞ્ઞસત્તેસુ સઞ્ઞા અત્થિ.

સઞ્ઞાભવો સઞ્ઞાગતિ સઞ્ઞાસત્તાવાસો સઞ્ઞાસંસારો સઞ્ઞાયોનિ સઞ્ઞત્તભાવપટિલાભો.

ન હેવં વત્તબ્બે.

નનુ અસઞ્ઞભવો અસઞ્ઞગતિ અસઞ્ઞસત્તાવાસો અસઞ્ઞસંસારો અસઞ્ઞયોનિ અસઞ્ઞત્તભાવપટિલાભો.

હઞ્ચિ અસઞ્ઞભવો અસઞ્ઞગતિ અસઞ્ઞસત્તાવાસો અસઞ્ઞસંસારો અસઞ્ઞયોનિ અસઞ્ઞત્તભાવપટિલાભો, નો ચ વત રે વત્તબ્બે અસઞ્ઞસત્તેસુ સઞ્ઞા અત્થિ.

અસઞ્ઞસત્તેસુ સઞ્ઞા અત્થિ.

પઞ્ચવોકારભવો ગતિ સત્તાવાસો સંસારો યોનિ અત્તભાવપટિલાભો.

નનુ એકવોકારભવો ગતિ સત્તાવાસો સંસારો યોનિ અત્તભાવપટિલાભો.

હઞ્ચિ એકવોકારભવો ગતિ સત્તાવાસો સંસારો યોનિ અત્તભાવપટિલાભો, નો ચ વત રે વત્તબ્બે અસઞ્ઞસત્તેસુ સઞ્ઞા અત્થિ.

છટ્ઠવગ્ગ

પથવીધાતુસનિદસ્સનાતિઆદિકથા

પુચ્છા – છટ્ઠવગ્ગે પન આવુસો અટ્ઠમા પથવીધાતુ સનિદસ્સનાતિઆદિકથા આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

વિસ્સજ્જના – છટ્ઠવગ્ગે ભન્તે અટ્ઠમા પથવીધાતુ સનિદસ્સનાતિઆદિકથા ‘‘પથવીધાતુ સનિદસ્સનાતિ આમન્તા. રૂપં રૂપાયતનં રૂપધાતુ નીલં પીતકં લોહિતકં ઓદાતં ચક્ખુવિઞ્ઞેય્યં ચક્ખુસ્મિં પટિહઞ્ઞતિ ચક્ખુસ્સ આપાથં આગચ્છતીતિ, ન હેવં વત્તબ્બે’’તિ એવમાદિના આયસ્મતા મહામોગ્ગલિ પુત્તતિસ્સત્થેરેન વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

પથવીધાતુ સનિદસ્સના.

ચક્ખુઞ્ચ પટિચ્ચ પથવીધાતુઞ્ચ ઉપ્પજ્જતિ ચક્ખુવિઞ્ઞાણં.

તેન હિ ન વત્તબ્બં ચક્ખુઞ્ચ પટિચ્ચ પથવીધાતુઞ્ચ ઉપ્પજ્જતિ ચક્ખુવિઞ્ઞાણં.

અન્તરાભવકથા

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો પઞ્ચમે કથાવત્થુપ્પકરણે અટ્ઠમવગ્ગે દુતિયા અન્તરાભવકથા આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે પઞ્ચમે કથાવત્થુપ્પકરણે અટ્ઠમવગ્ગે દુતિયા અન્તરાભવકથા ‘‘અત્થિ અન્તરાભવોતિ, આમન્તા. કામભવોતિ, ન હેવં વત્તબ્બે…પે॰… અત્થિ અન્તરાભવોતિ, આમન્તા. રૂપભવોતિ, ન હેવં વત્તબ્બે…પે॰… અત્થિ અન્તરાભવોતિ, આમન્તા. અરૂપભવોતિ, ન હેવં વત્તબ્બે’’તિ એવમાદિના આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

અત્થિ અન્તરાભવો.

ન હેવં વત્તબ્બે.

અત્થિ અન્તરાભવો.

કામભવસ્સ ચ રૂપભવસ્સ ચ અન્તરે અત્થિ અન્તરાભવો.

ન હેવં વત્તબ્બે.

રૂપભવસ્સ ચ અરૂપભવસ્સ ચ અન્તરે અત્થિ અન્તરાભવો.

કામભવસ્સ ચ રૂપભવસ્સ ચ અન્તરે નત્થિ અન્તરાભવો.

હિઞ્ચિ કામભવસ્સ ચ રૂપભવસ્સ ચ અન્તરે નત્થિ અન્તરાભવો, નો ચ વત રે વત્તબ્બે અત્થિ અન્તરાભવો.

સળાયતનુપ્પત્તિકથા

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો પઞ્ચમે કથાવત્થુપ્પકરણે ચુદ્દસમવગ્ગે દુતિયા સળાયતનુપ્પત્તિકથા આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે પઞ્ચમે કથાવત્થુપ્પકરણે ચુદ્દસમેવગ્ગે દુતિયા સળાયતનુપ્પત્તિકથા ‘‘સળાયતનં અપુબ્બં અચરિમં માતુકુચ્છિસ્મિં સણ્ઠાતીતિ, આમન્તા. સબ્બઙ્ગપચ્ચઙ્ગી અહીનિન્દ્રિયો માતુકુચ્છિસ્મિં ઓક્કમતીતિ, ન હેવં વત્તબ્બે’’તિ એવમાદિના આયસ્મતા મહામોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરેન વિત્થારતો વિભજિત્વા કથિતા.

સળાયતનં અપુબ્બં અચરિમં માતુકુચ્છિસ્મિં સણ્ઠાતિ.

સબ્બઙ્ગપ્પચ્ચઙ્ગી અહીનિન્દ્રિયો માતુકુચ્છિસ્મિં ઓક્કમતિ.

ન હેવં વત્તબ્બે.

ઉપપત્તેસિયેન ચિત્તેન ચક્ખાયતનં સણ્ઠાતિ.

ઉપપત્તેસિયેન ચિત્તેન હત્થા સણ્ઠન્તિ, પાદા સણ્ઠન્તિ, સીસં સણ્ઠાતિ, કણ્ણો સણ્ઠાતિ, નાસિકા સણ્ઠાતિ, મુખં સણ્ઠાતિ, દન્તા સણ્ઠન્તિ.

ન હેવં વત્તબ્બે.

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા યમકપાટિહીરાવસાને તાવતિંસદેવલોકં ગન્ત્વા દસસહસ્સલોકધાતૂહિ આગમ્મ સન્નિસિન્નાનં દેવાનં અભિધમ્મદેસનં દેસેન્તેન પઠમં અભિધમ્મપિટકે પઞ્ચપ્પકરણાનિ દેસેત્વા તદનન્તરં છટ્ઠં યમકપ્પકરણં દેસેન્તેન કતિ યમકપ્પકરણાનિ વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

વિસ્સજ્જના – ભગવતા ભન્તે યમસ્સ વિસયાતીતેન યમકપાટિહીરાવસાને તાવતિંસદેવલોકં ગન્ત્વા તત્થ દસસહસ્સલોકધાતૂહિ આગમ્મ સન્નિસિન્નાનં દેવતાનં અભિધમ્મપિટકં દેસેન્તેન અભિધમ્મપિટકે પૂરિમાનિ પઞ્ચપ્પકરણાનિ દેસેત્વા તદનન્તરં છટ્ઠં યમકપ્પકરણં મૂલયમકં ખન્ધયમકં આયતનયમકં ધાતુયમકં સચ્ચયમકં સઙ્ખારયમકં અનુસયયમકં ચિત્તયમકં ધમ્મયમકં ઇન્દ્રિયયમકન્તિ દસ યમકપ્પકરણાનિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

મૂલયમક

પુચ્છા – કથઞ્ચાવુસો તત્થ ભગવતા પઠમં મૂલયમકં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – યે કેચિ કુસલા ધમ્મા, સબ્બે તે કુસલમૂલા. યે વા પન કુસલમૂલા, સબ્બે તે ધમ્મા કુસલા. યે કેચિ કુસલા ધમ્મા, સબ્બે તે કુસલમૂલેન એકમૂલા. યે વા પન કુસલમૂલેન એકમૂલા, સબ્બે તે ધમ્મા કુસલા. યે કેચિ કુસલમૂલેન એકમૂલા ધમ્મા, સબ્બે તે ધમ્મા કુસલમૂલેન અઞ્ઞમઞ્ઞમૂલા. યે વા પન કુસલમૂલેન અઞ્ઞમઞ્ઞમૂલા, સબ્બે તે ધમ્મા કુસલાતિ એવમાદિના ભન્તે તત્થ ભગવતા પઠમં મૂલયમકં બાવીસતિયા ચ તિકેહિ દુકસતેન ચ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

યે કેચિ કુસલા ધમ્મા, સબ્બે તે કુસલમૂલા.

યે કેચિ કુસલા ધમ્મા, સબ્બે તે કુસલમૂલાતિ, તીણેવ કુસલમૂલાનિ અવસેસા કુસલા ધમ્મા, ન કુસલમૂલા, યે વા પન કુસલમૂલા, સબ્બે તે ધમ્મા કુસલાતિ, આમન્તા –

ખન્ધયમક

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દુતિયં ખન્ધયમકં ભગવતા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દુતિયં ખન્ધયમકં ‘‘પઞ્ચક્ખન્ધા – રૂપક્ખન્ધો વેદનાક્ખન્ધો સઞ્ઞાક્ખન્ધો સઙ્ખારક્ખન્ધો વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો. રૂપં રૂપક્ખન્ધો, રૂપક્ખન્ધો રૂપં. વેદના વેદનાક્ખન્ધો, વેદનાક્ખન્ધો વેદના. સઞ્ઞા સઞ્ઞાક્ખન્ધો, સઞ્ઞાક્ખન્ધો સઞ્ઞા. સઙ્ખારા સઙ્ખારક્ખન્ધો, સઙ્ખારક્ખન્ધો સઙ્ખારા. વિઞ્ઞાણં વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો, વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો વિઞ્ઞાણ’’ન્તિ એવમાદિના ભગવતા પણ્ણત્તિવારપવત્તિવારપરિઞ્ઞાવારસઙ્ખાતેહિ તીહિ વારેહિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

આયતનયમક

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો છટ્ઠે યમકપ્પકરણે તતિયં આયતનયમકં ભગવતા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે છટ્ઠે યમકપ્પકરણે તતિયં આયતનયમકં ‘‘દ્વાદસાયતનાનિ – ચક્ખાયતનં સોતાયતનં ઘાનાયતનં જિવ્હાયતનં કાયાયતનં રૂપાયતનં સદ્દાયતનં ગન્ધાયતનં રસાયતનં ફોટ્ઠબ્બાયતનં મનાયતનં ધમ્માયતનં. ચક્ખુ ચક્ખાયતનં, ચક્ખાયતનં ચક્ખુ. સોતં સોતાયતનં, સોતાયતનં સોત’’ન્તિ એવમાદિના પણ્ણત્તિવારપવત્તિવારપરિઞ્ઞાવારસઙ્ખાતેહિ તીહિ વારેહિ ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

ધાતુયમક

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ ચતુત્થં ધાતુયમકં ભગવતા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ ચતુત્થં ધાતુયમકં ''અટ્ઠારસ ધાતુયો – ચક્ખુધાતુ સોતધાતુ ઘાનધાતુ જિવ્હાધાતુ કાયધાતુ રૂપધાતુ સદ્દધાતુ ગન્ધધાતુ રસધાતુ ફોટ્ઠબ્બધાતુ ચક્ખુવિઞ્ઞાણધાતુ સોતવિઞ્ઞાણધાતુ ઘાનવિઞ્ઞાણધાતુ જિવ્હાવિઞ્ઞાણધાતુ કાયવિઞ્ઞાણધાતુ મનોધાતુ મનોવિઞ્ઞાણધાતુ ધમ્મધાતૂ''તિ એવમાદિના ભગવતા પણ્ણત્તિવારપવત્તિવારપરિઞ્ઞાવારસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાવારેહિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

સચ્ચયમક

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ પઞ્ચમં સચ્ચયમકં ભગવતા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ પઞ્ચમં સચ્ચયમકં ''ચત્તારિ સચ્ચાનિ – દુક્ખસચ્ચં સમુદયસચ્ચં નિરોધસચ્ચં મગ્ગસચ્ચં. દુક્ખં દુક્ખસચ્ચં, દુક્ખસચ્ચં દુક્ખં. સમુદયો સમુદયસચ્ચં, સમુદયસચ્ચં સમુદયો. નિરોધો નિરોધસચ્ચં, નિરોધસચ્ચં નિરોધો. મગ્ગો મગ્ગસચ્ચં, મગ્ગસચ્ચં મગ્ગો''તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

સઙ્ખારયમક

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ છટ્ઠં સઙ્ખારયમકં ભગવતા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ છટ્ઠં સઙ્ખારયમકં ''તયો સઙ્ખારા – કાયસઙ્ખારો વચીસઙ્ખારો , ચિત્તસઙ્ખારો. અસ્સાસપસ્સાસા કાયસઙ્ખારો, વિતક્કવિચારા વચીસઙ્ખારા, સઞ્ઞા ચ વેદના ચ ચિત્તસઙ્ખારો ઠપેત્વા વિતક્કવિચારે સબ્બેપિ ચિત્તસમ્પયુત્તકા ધમ્મા ચિત્તસઙ્ખારો''તિ એવમાદિના ભગવતા પણ્ણત્તિવારપવત્તિવારપરિઞ્ઞાવારસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાવારેહિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

અનુસયયમક

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ સત્તમં અનુસયયમકં ભગવતા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ સત્તમં અનુસયયમકં ''સત્ત અનુસયા – કામરાગાનુસયો પટિઘાનુસયો માનાનુસયો દિટ્ઠાનુસયો વિચિકિચ્છાનુસયો ભવરાગાનુસયો અવિજ્જાનુસયો. કત્થ કામરાગાનુસયો અનુસેતિ, કામધાતુયા દ્વીસુ વેદનાસુ એત્થ કામરાગાનુસયો અનુસેતી''તિ એવમાદિના ભગવતા ઉપ્પત્તિટ્ઠાનવાર અનુસયવાર સાનુસયવાર પજહનવાર પરિઞ્ઞાવાર પહીનવાર ઉપ્પજ્જનવાર ધાતુવારસઙ્ખાતેહિ અટ્ઠહિ મહાવારેહિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

ચિત્તયમક

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ અટ્ઠમં ચિત્તયમકં ભગવતા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ અટ્ઠમં ચિત્તયમકં ''યસ્સ ચિત્તં ઉપ્પજ્જતિ ન નિરુજ્ઝતિ, તસ્સ ચિત્તં નિરુજ્ઝિસ્સતિ ન ઉપ્પજ્જિસ્સતિ. યસ્સ વા પન ચિત્તં નિરુજ્ઝિસ્સતિ ન ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, તસ્સ ચિત્તં ઉપ્પજ્જતિ ન નિરુજ્ઝતી''તિ એવમાદિના ભગવતા સુદ્ધચિત્તસામઞ્ઞસુત્તન્તચિત્તમિસ્સકવિસેસઅભિધમ્મચિત્તમિસ્સકવિસેસ- સઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાનયેહિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

ધમ્મયમક

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ નવમં ધમ્મયમકં ભગવતા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ નવમં ધમ્મયમકં ''કુસલા કુસલા ધમ્મા, કુસલા ધમ્મા કુસલા. અકુસલા અકુસલા ધમ્મા, અકુસલા ધમ્મા અકુસલા. અબ્યાકતા અબ્યાકતા ધમ્મા, અબ્યાકતા ધમ્મા અબ્યાકતા''તિ એવમાદિના ભગવતા પણ્ણત્તિવારપવત્તિવારપરિઞ્ઞાવારસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાવારેહિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

ઇન્દ્રિયયમક

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ દસમં ઇન્દ્રિયયમકં ભગવતા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે છટ્ઠે યમકપ્પકરણે દસસુ યમકેસુ દસમં ઇન્દ્રિયયમકં ''બાવીસતિન્દ્રિયાનિ – ચક્ખુન્દ્રિયં સોતિન્દ્રિયં ઘાનિન્દ્રિયં જિવ્હિન્દ્રિયં કાયિન્દ્રિયં ઇત્થિન્દ્રિયં પુરિસિન્દ્રિયં જીવિતિન્દ્રિયં મનિન્દ્રિયં સુખિન્દ્રિયં દુક્ખિન્દ્રિયં સોમનસ્સિન્દ્રિયં દોમનસ્સિન્દ્રિયં ઉપેક્ખિન્દ્રિયં સદ્ધિન્દ્રિયં વીરિયિન્દ્રિયં સમાધિન્દ્રિયં પઞ્ઞિન્દ્રિયં અનઞ્ઞાતઞ્ઞસ્સામીતિન્દ્રિયં અઞ્ઞિન્દ્રિયં અઞ્ઞાતાવિન્દ્રિય''ન્તિ એવમાદિના ભગવતા પણ્ણત્તિવાર પવત્તિવાર પરિઞ્ઞાવારસઙ્ખાતેહિ તીહિ મહાવારેહિ વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

અતીતવાર

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો ઇન્દ્રિયયમકે તીસુ મહાવારેસુ પવત્તિવારે ઉપ્પાદઅતીતવારો ભગવતા કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે ઇન્દ્રિયયમકે તીસુ મહાવારેસુ પવત્તિવારે ઉપ્પાદઅતીતવારો ''યસ્સ ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિત્ત, તસ્સ સોતિન્દ્રિયં, ઘાનિન્દ્રિયં, જિવ્હિન્દ્રિયં, કાયિન્દ્રિયં, ઇત્થિન્દ્રિયં, પુરિસિન્દ્રિયં, જીવિતિન્દ્રિયં, સોમનસ્સિન્દ્રિયં, ઉપેક્ખિન્દ્રિયં, સદ્ધિન્દ્રિયં, વીરિયિન્દ્રિયં, સતિન્દ્રિયં, સમાધિન્દ્રિયં, પઞ્ઞિન્દ્રિયં,

મનિન્દ્રિયં, ઉપ્પજ્જિત્થાતિ, આમન્તા. યસ્સ વા પન મનિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિત્થ, તસ્સ ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિત્થાતિ, આમન્તા''તિ એવમાદિના ભગવતા વિભજિત્વા દેસિતો.

ઉપ્પાદઅનાગતવાર

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો ઇન્દ્રિયયમકે તીસુ મહાવારેસુ પવત્તિવારે ઉપ્પાદઅનાગતવારો ભગવતા કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે ઇન્દ્રિયયમકે તીસુ મહાવારેસુ પવત્તિવારે ઉપ્પાદઅનાગતવારો ''યસ્સ ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, તસ્સ સોતિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતીતિ, આમન્તા. યસ્સ વા પન સોતિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, તસ્સ ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતી''તિ આમન્તા. યસ્સ ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, તસ્સ ઘાનિન્દ્રિયં, જિવ્હિન્દ્રિયં, કાયિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતીતિ, યે રૂપાવચરં ઉપપજ્જિત્વા પરિનિબ્બાયિસ્સન્તિ, તેસં ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, નો ચ તેસં કાયિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, ઇતરેસં તેસં ચક્ખુન્દ્રિયઞ્ચ ઉપ્પજ્જિસ્સતિ કાયિન્દ્રિયઞ્ચ ઉપ્પજ્જિસ્સતી''તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

યસ્સ ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, તસ્સ ઇત્થિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતીતિ. યે રૂપાવચરં ઉપપજ્જિત્વા પરિનિબ્બાયિસ્સન્તિ, યે ચ પુરિસા એતેનેવ ભાવેન કતિચિ ભવે દસ્સેત્વા પરિનિબ્બાયિસ્સન્તિ તેસં ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, નો ચ તેસં ઇત્થિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, ઇતરેસં તેસં ચક્ખુન્દ્રિયઞ્ચ ઉપ્પજ્જિસ્સતિ ઇત્થિન્દ્રિયઞ્ચ ઉપ્પજ્જિસ્સતિ.

યસ્સ ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, તસ્સ પુરિસિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતીતિ, યે રૂપાવચરં ઉપપજ્જિત્વા પરિનિબ્બાયિસ્સન્તિ, યા ચ ઇત્થિયો એતેનેવ ભાવેન કતિચિ ભવે દસ્સેત્વા પરિનિબ્બાયિસ્સન્તિ, તેસં ચક્ખુન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, નો ચ તેસં પુરિસિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ. ઇતરેસં તેસં ચક્ખુન્દ્રિયઞ્ચ ઉપ્પજ્જિસ્સતિ પુરિસિન્દ્રિયઞ્ચ ઉપ્પજ્જિસ્સતિ.

યસ્સ ઇત્થિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, તસ્સ પુરિસિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતીતિ, યા ઇત્થિયો એતેનેવ ભાવેન કતિચિ ભવે દસ્સેત્વા પરિનિબ્બાયિસ્સન્તિ, તાસં ઇત્થિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ, નો ચ તાસં પુરિસિન્દ્રિયં ઉપ્પજ્જિસ્સતિ. ઇતરેસં તેસં ઇત્થિન્દ્રિયઞ્ચ ઉપ્પજ્જિસ્સતિ પુરિસિન્દ્રિયઞ્ચ ઉપ્પજ્જિસ્સતિ.

પટ્ઠાન

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા જાનતા પસ્સતા અરહતા સમ્માસમ્બુદ્ધેન અભિસમ્બુદ્ધકાલતો સત્તમવસ્સે મનુસ્સલોકે યમકપાટિહીરં દસ્સેત્વા તદનન્તરં તાવતિંસદેવલોકં ગન્ત્વા તત્થ પણ્ડુકમ્બલસિલાયં સન્નિસીદિત્વા દસહિ ચક્કવાળસહસ્સેહિ આગમ્મ સન્નિસિન્નાનં દેવાનં અભિધમ્મદેસનં દેસેન્તેન યાવ યમકપ્પકરણા પુરિમાનિ છ અભિધમ્મપ્પકરણાનિ દેસેત્વા તદનન્તરં કિંનામ પકરણં દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – તેન ભન્તે ભગવતા જાનતા પસ્સતા અરહતા સમ્માસમ્બુદ્ધેન અભિસમ્બુદ્ધકાલતો સત્તમે વસ્સે મનુસ્સલોકે સાવત્થિયં કણ્ડમ્બમૂલે યમકપાટિહીરં દસ્સેત્વા તદનન્તરં તાવતિંસદેવલોકં ગન્ત્વા તત્થ

પણ્ડુકમ્બલસિલાયં સન્નિપતિત્વા દસહિ ચક્કવાળસહસ્સેહિ આગમ્મ સન્નિસિન્નાનં દેવાનં અભિધમ્મદેસનં દેસેન્તેન પુરિમાનિ છ અભિધમ્મપ્પકરણાનિ દેસેત્વા તદનન્તરં અનન્તનયસમન્તપટ્ઠાનં નામ સત્તમં મહાપકરણં દેસિતં.

પુચ્છા – તં પનેતં આવુસો પટ્ઠાનં કેનટ્ઠેન પટ્ઠાનન્તિ વુચ્ચતિ.

વિસ્સજ્જના – તં પનેતં ભન્તે પટ્ઠાનં નાનપ્પકારપચ્ચયટ્ઠેન વિભજનટ્ઠેન પટ્ઠિતટ્ઠેન ચ પટ્ઠાનન્તિ વુચ્ચતિ.

પુચ્છા – તઞ્ચાવુસો ભગવતા પટ્ઠાનમહાપકરણં દેસેન્તેન કતિહિ વારેહિ વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – તં ખો ભન્તે ભગવતા પટ્ઠાનમહાપકરણં દેસેન્તેન માતિકાનિક્ખેપવારસઙ્ખાતો પચ્ચયુદ્દેસો પચ્ચયનિદ્દેસો મહાવારેતિ દ્વીહિ પરિચ્છેદવારેહિ વિભજિત્વા દેસિતં.

પુચ્છા – તેસુ આવુસો વારેસુ પઠમે માતિકાનિક્ખેપવારે પચ્ચયુદ્દેસવારો ભગવતા કથં દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – તેસુ ભન્તે દ્વીસુ પરિચ્છેદવારેસુ પઠમે માતિકાનિક્ખેપવારે પચ્ચયુદ્દેસે હેતુપચ્ચયો આરમ્મણપચ્ચયો અધિપતિપચ્ચયો અનન્તરપચ્ચયો સમનન્તરપચ્ચયો સહજાતપચ્ચયો અઞ્ઞમઞ્ઞપચ્ચયો નિસ્સયપચ્ચયો...પે॰... અવિગતપચ્ચયો’’તિ. એવં ખો ભન્તે ભગવતા વિભજિત્વા દેસિતો.

પુચ્છા – તદનન્તરં પન આવુસો પચ્ચયનિદ્દેસવારો ભગવતા કથં વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – તદનન્તરં પન ભન્તે પચ્ચયનિદ્દેસવારો ‘‘હેતુપચ્ચયોતિ – હેતૂ હેતુસમ્પયુત્તકાનં ધમ્માનં તંસમુટ્ઠાનાનઞ્ચ રૂપાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. આરમ્મણપચ્ચયોતિ – રૂપારમ્મણં ચક્ખુવિઞ્ઞાણધાતુયા તંસમ્પયુત્તકાનઞ્ચ ધમ્માનં આરમ્મણપચ્ચયેન પચ્ચયો. સદ્દાયતનં સોતવિઞ્ઞાણધાતુયા.... ગન્ધાયતનં ઘાનવિઞ્ઞાણધાતુયા.... રસાયતનં જિવ્હાવિઞ્ઞાણધાતુયા.... ફોટ્ઠબ્બાયતનં કાયવિઞ્ઞાણધાતુયા તંસમ્પયુત્તકાનઞ્ચ ધમ્માનં આરમ્મણપચ્ચયેન પચ્ચયો. રૂપાયતનં સદ્દાયતનં ગન્ધાયતનં રસાયતનં ફોટ્ઠબ્બાયતનં મનોધાતુયા તંસમ્પયુત્તકાનઞ્ચ ધમ્માનં આરમ્મણપચ્ચયેન પચ્ચયો. સબ્બે ધમ્મા મનોવિઞ્ઞાણધાતુયા તંસમ્પયુત્તકાનઞ્ચ ધમ્માનં આરમ્મણપચ્ચયેન પચ્ચયો. યં યં ધમ્મં આરબ્ભ યે યે ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ચિત્તચેતસિકા ધમ્મા, તે તે ધમ્મા તેસં તેસં ધમ્માનં આરમ્મણપચ્ચયેન પચ્ચયો’’તિ એવમાદિના ભગવતા વિભજિત્વા દેસિતો.

પુચ્છા – તેનાવુસો...પે॰... સમ્માસમ્બુદ્ધેન અભિધમ્મપિટકે સત્તમે મહાપકરણે દ્વીસુ પધાનવારેસુ દુતિયે મહાવારે કતિ ઠાનાનિ વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે સત્તસુ પકરણેસુ સત્તમે અનન્તનયસમન્તપટ્ઠાને મહાપકરણે દ્વીસુ પધાનપરિચ્છેદવારેસુ દુતિયે મહાવારે ધમ્માનુલોમે છ પટ્ઠાનાનિ, તથા ધમ્મપચ્ચનીયે ધમ્માનુલોમપચ્ચનીયે ધમ્મપચ્ચનીયાનુલોમેતિ ચતુવીસતિ પટ્ઠાનાનિ ભગવતા વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

ધમ્માનુલોમ તિકપટ્ઠાન

પુચ્છા – તેસુપિ આવુસો ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિતિકા ભગવતા કતિહિ વારેહિ વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – તેસુ ભન્તે ચતુવીસતિયા મહાપટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિતિકા પટિચ્ચવારો સહજાતવારો પચ્ચયવારો નિસ્સયવારો સંસટ્ઠવારો સમ્પયુત્તવારો પઞ્હાવારોતિ સત્તહિ સત્તહિ વારેહિ વિભજિત્વા ભગવતા દેસિતા.

કુસલતિક પટિચ્ચવાર

પુચ્છા – તેસુ ચાવુસો દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ પઠમો પટિચ્ચમહાવારો ભગવતા કથં વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – તેસુ ભન્તે દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ પઠમો પટિચ્ચમહાવારો સિયા કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જેય્ય હેતુપચ્ચયા. સિયા કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ અકુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જેય્ય હેતુપચ્ચયા. સિયા કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ અબ્યાકતો ધમ્મો ઉપ્પજ્જેય્ય હેતુપચ્ચયા. સિયા કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ કુસલા ચ અબ્યાકતા ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જેય્યું હેતુપચ્ચયા. સિયા કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ અકુસલો ચ અબ્યાકતો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જેય્યું હેતુપચ્ચયા. સિયા કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ કુસલો ચ અકુસલો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જેય્યું હેતુપચ્ચયા. સિયા કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ કુસલો ચ અકુસલો ચ અબ્યાકતો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જેય્યું હેતુપચ્ચયા''તિ એવમાદિના પુચ્છાવારેન ચ. ''કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. કુસલં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા. કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ અબ્યાકતો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. કુસલે ખન્ધે પટિચ્ચ ચિત્તસમુટ્ઠાનં રૂપં. કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ કુસલો ચ અબ્યાકતો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ હેતુપચ્ચયા. કુસલં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપ''ન્તિ એવમાદિના વિસ્સજ્જના વિસ્સજ્જનાવારેન ચ. ''હેતુયા નવ, આરમ્મણે તીણિ, અધિપતિયા નવ, અનન્તરે સમનન્તરે તીણિ, સહજાતે નવ, અઞ્ઞમઞ્ઞે તીણિ, નિસ્સયે નવ, ઉપનિસ્સયે તીણિ, પુરેજાતે તીણિ, આસેવને તીણિ, કમ્મે નવ, વિપાકે એકં, આહારે ઝાને ઇન્દ્રિયે મગ્ગે નવ, સમ્પયુત્તે તીણિ, વિપ્પયુત્તે અત્થિયા નવ, નત્થિયા વિગતે તીણિ, અવિગતે નવા''તિ એવમાદિના સઙ્ખ્યાવારેન ચ ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

સિયા કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જેય્ય હેતુપચ્ચયા.

કુસલતિક સહજાતવાર

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે૦... સમ્માસમ્બુદ્ધેન અભિધમ્મપિટકે મહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ દુતિયો સહજાતવારો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે અનન્તનયપટ્ઠાને મહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ દુતિયો સહજાતાવારો ''કુસલં ધમ્મં

સહજાતો કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, કુસલં એકં ખન્ધં સહજાતા તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે સહજાતો એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે સહજાતા દ્વે ખન્ધા. કુસલં ધમ્મં સહજાતો અબ્યાકતો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, કુસલે ખન્ધે સહજાતં ચિત્તસમુટ્ઠાનં રૂપં. કુસલં ધમ્મં સહજાતો કુસલો ચ અબ્યાકતો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ હેતુપચ્ચયા, કુસલં એકં ખન્ધં સહજાતા તયો ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં, તયો ખન્ધે સહજાતો એકો ખન્ધો ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં, દ્વે ખન્ધે ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપ''ન્તિ એવમાદિના વિસ્સજ્જનાવારેન ચ. હેતુયા નવ, આરમ્મણે તીણિ, અધિપતિયા નવ, અનન્તરે સમનન્તરે તીણી''તિ એવમાદિના સઙ્ખ્યાવારેન ચ વાચનામગ્ગતો દ્વીહિ વારેહિ પટિમણ્ડિત્વા ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

કુસલતિક પચ્ચયવાર

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે॰... સમ્માસમ્બુદ્ધેન પટ્ઠાનમહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ તતિયો પચ્ચયવારો કથં વિભજિત્વા વિત્થારેન દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે સત્તસુ પકરણેસુ સત્તમે અનન્તનયસમન્તપટ્ઠાને મહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને બાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ તતિયો પચ્ચયવારો ''સિયા કુસલં ધમ્મં પચ્ચયા કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જેય્ય હેતુપચ્ચયા, સિયા કુસલં ધમ્મં પચ્ચયા અકુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જેય્ય હેતુપચ્ચયા, સિયા કુસલં ધમ્મં પચ્ચયા અબ્યાકતો ધમ્મો ઉપ્પજ્જેય્ય હેતુપચ્ચયા''તિ એવમાદિના પુચ્છાવારેન ચ. ''કુસલં ધમ્મં પચ્ચયા કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, કુસલં એકં ખન્ધં પચ્ચયા તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પચ્ચયા એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પચ્ચયા દ્વે ખન્ધા''તિ એવમાદિના વિસ્સજ્જનાવારેન ચ. ''હેતુયા સત્તરસ, આરમ્મણે સત્ત, અધિપતિયા સત્તરસ, અનન્તરે સમનન્તરે સત્ત, સહજાતે સત્તરસ. અઞ્ઞમઞ્ઞે સત્તા''તિ એવમાદિના સઙ્ખ્યાવારેન ચ. પચ્ચયાનુલોમ પચ્ચય પચ્ચનિય પચ્ચયાનુલોમ પચ્ચનીય પચ્ચય પચ્ચનીયાનુલોમસઞ્ઞાતેહિ ચતૂહિ નયેહિ વિભજિત્વા ભગવતા દેસિતો.

કુસલં ધમ્મં પચ્ચયા કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. કુસલં એકં ખન્ધં પચ્ચયા તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પચ્ચયા એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પચ્ચયા દ્વે ખન્ધા- ....

પઞ્હાવાર

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે॰... સમ્માસમ્બુદ્ધેન અભિધમ્મપિટકે સત્તસુ મહાપકરણેસુ સત્તમે પટ્ઠાનમહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ સત્તમો પઞ્હાવારો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે સત્તસુ પકરણેસુ સત્તમે અનન્તનયસમન્તપટ્ઠાને મહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ સત્તમો પઞ્હાવારો ''સિયા કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. સિયા કુસલો ધમ્મો અકુસલસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. સિયા કુસલો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો''તિ એવમાદિના પુચ્છાવારેન ચ. ''કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં

હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ ચિત્તસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો''તિ એવમાદિના વિસ્સજ્જનાવારેન ચ ''હેતુયા સત્ત, આરમ્મણે નવ, અધિપતિયા દસ, અનન્તરે સમનન્તરે સત્ત, સહજાતે નવ, અઞ્ઞમઞ્ઞે તીણિ, નિસ્સયે તેરસ, ઉપનિસ્સયે નવ, પુરેજાતે પચ્છાજાતે આસેવને તીણિ, કમ્મે સત્ત, વિપાકે એકં. આહારે ઇન્દ્રિયે ઝાને મગ્ગે સત્ત, સમ્પયુત્તે તીણિ, વિપ્પયુત્તે પઞ્ચ, અત્થિયા તેરસ, નત્થિયા વિગતે સત્ત, અવિગતે તેરસા''તિ એવમાદિના સઙ્ખ્યાવારેન ચ પચ્ચયાનુલોમપચ્ચયપચ્ચનીયપચ્ચયાનુલોમપચ્ચનીયપચ્ચયપચ્ચનીયાનુલોમસઙ્ખાતેહિ ચતૂહિ નયેહિ ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ ચિત્તસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ચ અબ્યાકતસ્સ ચ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં ચિત્તસમુટ્ઠાનાનઞ્ચ રૂપાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો ....

વિસ્સજ્જનાવાર

હેતુપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે॰... સમ્માસમ્બુદ્ધેન અભિધમ્મપિટકે સત્તસુ પકરણેસુ સત્તમે પટ્ઠાનમહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ સત્તમે પઞ્હાવારે પુચ્છાવિસ્સજ્જનાસઙ્ખ્યાવારસઙ્ખાતેસુ તીસુ વારેસુ વિસ્સજ્જનાવારે હેતુપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે સત્તસુ પકરણેસુ સત્તમે અનન્તનયસમન્તપટ્ઠાને મહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ સત્તમે પઞ્હાવારે પચ્ચયાનુલોમપચ્ચયપચ્ચનીય પચ્ચયાનુલોમ પચ્ચનીયપચ્ચય પચ્ચયનીયાનુલોમસઙ્ખાતેસુ ચતૂસુ નયેસુ પઠમે પચ્ચયાનુલોમનયે પુચ્છાવારવિસ્સજ્જનાવારસઙ્ખ્યાવારસઙ્ખાતેસુ તીસુપિ વારેસુ દુતિયે વિસ્સજ્જનાવારે હેતુપચ્ચયવિભઙ્ગો ''કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલા હેતૂ ચિત્તસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ચ અબ્યાકતસ્સ ચ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં ચિત્તસમુટ્ઠાનાનઞ્ચ રૂપાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો''તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

... ''કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ સમ્પયત્તકાનં ખન્ધાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ ચિત્તસમુટ્ઠાનં રૂપાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ચ અબ્યાકતસ્સ ચ ધમ્મસ્સ હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા હેતૂ સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં ચિત્તસમુટ્ઠાનાનઞ્ચ રૂપાનં હેતુપચ્ચયેન પચ્ચયો''.

આરમ્મણપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેનાવુસો...પે॰... સમ્માસમ્બુદ્ધેન અભિધમ્મપિટકે સત્તસુ પકરણેસુ સત્તમે પટ્ઠાનમહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ સત્તમે પઞ્હાવારે ચતૂસુ નયેસુ પઠમે પચ્ચયાનુલોમનયે પુચ્છાવિસ્સજ્જનાસઙ્ખ્યાવારસઙ્ખાતેસુ તીસુ વારેસુ દુતિયે વિસ્સજ્જનાવારે હેતુપચ્ચયવિભઙ્ગાદીસુ ચતુવીસતિયા વિભઙ્ગેસુ દુતિયો આરમ્મણપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે સત્તસુ પકરણેસુ સત્તમે અનન્તનયસમન્તપટ્ઠાને મહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને દ્વાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ સત્તમે પઞ્હાવારે ચતૂસુ નયેસુ પઠમે પચ્ચયાનુલોમનયે તીસુ ચ વારેસુ દુતિયે વિભઙ્ગવારે હેતુપચ્ચયવિભઙ્ગાદીસુ ચતુવીસતિયા વિભઙ્ગેસુ દુતિયો આરમ્મણપચ્ચયવિભઙ્ગો ‘‘કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ આરમ્મણપચ્ચયેન પચ્ચયો, દાનં દત્વા સીલં સમાદિયિત્વા ઉપોસથકમ્મં કત્વા તં પચ્ચવેક્ખતિ, પુબ્બે સુચિણ્ણાનિ પચ્ચવેક્ખતિ, ઝાના વુટ્ઠહિત્વા ઝાનં પચ્ચવેક્ખતિ, સેક્ખા ગોત્રભું પચ્ચવેક્ખન્તિ, વોદાનં પચ્ચવેક્ખન્તિ, સેક્ખા મગ્ગા વુટ્ઠહિત્વા મગ્ગં પચ્ચવેક્ખન્તિ, સેક્ખા વા પુથુજ્જના વા કુસલં અનિચ્ચતો દુક્ખતો અનત્તતો વિપસ્સન્તિ, ચેતોપરિયઞાણેન કુસલચિત્તસમઙ્ગિસ્સ ચિત્તં જાનન્તિ, આકાસાનઞ્ચાયતનકુસલં વિઞ્ઞાણઞ્ચાયતનકુસલસ્સ આરમ્મણપચ્ચયેન પચ્ચયો. આકિઞ્ચઞ્ઞાયતનકુસલં નેવસઞ્ઞાનાસઞ્ઞાયતનકુસલસ્સ આરમ્મણપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલા ખન્ધા ઇદ્ધિવિધઞાણસ્સ, ચેતોપરિયઞાણસ્સ, પુબ્બેનિવાસાનુસ્સતિઞાણસ્સ, યથાકમ્મુપગઞાણસ્સ, અનાગતંસઞાણસ્સ આરમ્મણપચ્ચયેન પચ્ચયો’’તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

અધિપતિપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – અભિધમ્મપિટકે આવુસો સત્તસુ પકરણેસુ સત્તમે પટ્ઠાનમહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાનેસુ બાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ સત્તમે પઞ્હાવારે ચતૂસુ નયેસુ પઠમે પચ્ચયાનુલોમનયે પુચ્છાવિસ્સજ્જનાસઙ્ખ્યાસઙ્ખાતેસુ તીસુ વારેસુ દુતિયે વિસ્સજ્જનાસઙ્ખાતે વિભઙ્ગવારે હેતુપચ્ચયવિભઙ્ગાદીસુ ચતુવીસતિયા વિભઙ્ગેસુ તતિયો અધિપતિપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે સત્તસુ પકરણેસુ સત્તમે અનન્તનયસમન્તપટ્ઠાને મહાપકરણે ચતુવીસતિયા પટ્ઠાનેસુ પઠમે ધમ્માનુલોમતિકપટ્ઠાને બાવીસતિયા તિકેસુ પઠમે કુસલત્તિકે સત્તસુ મહાવારેસુ સત્તમે પઞ્હાવારે ચતૂસુ નયેસુ પઠમે પચ્ચયાનુલોમનયે પુચ્છાવિસ્સજ્જનાસઙ્ખ્યાસઙ્ખાતેસુ તીસુ વારેસુ દુતિયે વિસ્સજ્જનાસઙ્ખાતે વિભઙ્ગવારે હેતુપચ્ચયવિભઙ્ગાદીસુ ચતુવીસતિયા વિભઙ્ગેસુ તતિયો અધિપતિપચ્ચયવિભઙ્ગો ‘‘કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ અધિપતિપચ્ચયેન પચ્ચયો. આરમ્મણાધિપતિ, સહજાતાધિપતિ. આરમ્મણાધિપતિ–દાનં દત્વા સીલં સમાદિયિત્વા ઉપોસથકમ્મં કત્વા તં ગરું કત્વા પચ્ચવેક્ખતિ. પુબ્બે સુચિણ્ણાનિ ગરું કત્વા પચ્ચવેક્ખતિ, ઝાના વુટ્ઠહિત્વા ઝાનં ગરું કત્વા પચ્ચવેક્ખતિ, સેક્ખા ગોત્રભું ગરું કત્વા પચ્ચવેક્ખન્તિ, વોદાનં ગરું કત્વા પચ્ચવેક્ખન્તિ, સેક્ખા મગ્ગા વુટ્ઠહિત્વા મગ્ગં ગરું કત્વા પચ્ચવેક્ખન્તિ. સહજાતાધિપતિ–કુસલાધિપતિ સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં અધિપતિપચ્ચયેન પચ્ચયો’’તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

અનન્તરપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા…પે॰… ચતુત્થો અનન્તરપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે…પે॰… ચતુત્થો અનન્તરપચ્ચયવિભઙ્ગો ‘‘કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ અનન્તરપચ્ચયેન પચ્ચયો, પુરિમા પુરિમા કુસલા ખન્ધા પચ્છિમાનં પચ્છિમાનં કુસલાનં ખન્ધાનં અનન્તરપચ્ચયેન પચ્ચયો. અનુલોમં ગોત્રભુસ્સ, અનુલોમં વોદાનસ્સ, ગોત્રભુ મગ્ગસ્સ, વોદાનં મગ્ગસ્સ અનન્તરપચ્ચયેન પચ્ચયો’’તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

સહજાતપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેનાવુસો…પે॰… છટ્ઠો સહજાતપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે…પે॰… છટ્ઠો સહજાતપચ્ચયવિભઙ્ગો ‘‘કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ સહજાતપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલો એકો ખન્ધો તિણ્ણન્નં ખન્ધાનં સહજાતપચ્ચયેન પચ્ચયો, તયો ખન્ધા એકસ્સ ખન્ધસ્સ સહજાતપચ્ચયેન પચ્ચયો, દ્વે દ્વિન્નં ખન્ધાનં સહજાતપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ સહજાતપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં સહજાતપચ્ચયેન પચ્ચયો’’તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

ઉપનિસ્સયપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા…પે॰… નવમો ઉપનિસ્સયપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે…પે॰… નવમો ઉપનિસ્સયપચ્ચયવિભઙ્ગો ‘‘કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ ઉપનિસ્સયપચ્ચયેન પચ્ચયો. આરમ્મણૂપનિસ્સયો, અનન્તરૂપનિસ્સયો, પકતૂપનિસ્સયો. આરમ્મણૂપનિસ્સયો–દાનં દત્વા સીલં સમાદિયિત્વા ઉપોસથકમ્મં કત્વા કં ગરું કત્વા પચ્ચવેક્ખતિ…પે॰…

પકતૂપનિસ્સયો – સદ્ધં ઉપનિસ્સાય દાનં દેતિ સીલં સમાદિયતિ ઉપોસથકમ્મં કરોતિ, ઝાનં ઉપ્પાદેતિ, વિપસ્સનં ઉપ્પાદેતિ, મગ્ગં ઉપ્પાદેતિ, અભિઞ્ઞં ઉપ્પાદેતિ, સમાપત્તિં ઉપ્પાદેતી’’તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

પુરેજાતપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેનાવુસો…પે॰… દસમો પુરેજાતપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે…પે॰… દસમો પુરેજાતપચ્ચયવિભઙ્ગો ‘‘અબ્યાકતો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ પુરેજાતપચ્ચયેન પચ્ચયો. આરમ્મણપુરેજાતં, વત્થુપુરેજાતં. આરમ્મણપુરેજાતં–અરહા ચક્ખું અનિચ્ચતો દુક્ખતો અનત્તતો વિપસ્સતિ. ઘાનં, જિવ્હં, કાયં, રૂપે, સદ્દે, ગન્ધે, રસે, ફોટ્ઠબ્બે, વત્થું અનિચ્ચતો દુક્ખતો અનત્તતો વિપસ્સતિ. દિબ્બેન ચક્ખુના રૂપં પસ્સતિ, દિબ્બાય સોતધાતુયા સદ્દં સુણાતિ, રૂપાયતનં ચક્ખુવિઞ્ઞાણસ્સ, સદ્દાયતનં સોતવિઞ્ઞાણસ્સ, ગન્ધાયતનં ઘાનવિઞ્ઞાણસ્સ, રસાયતનં જિવ્હાવિઞ્ઞાણસ્સ,

ફોટ્ઠબ્બાયતનં કાયવિઞ્ઞાણસ્સ પુરેજાતપચ્ચયેન પચ્ચયો. વત્થુપુરેજાતં–ચક્ખાયતનં ચક્ખુવિઞ્ઞાણસ્સ, સોતાયતનં સોતવિઞ્ઞાણસ્સ, ઘાનાયતનં ઘાનવિઞ્ઞાણસ્સ, જિવ્હાયતનં જિવ્હાવિઞ્ઞાણસ્સ, કાયાયતનં કાયવિઞ્ઞાણસ્સ, વત્થુ વિપાકાબ્યાકતાનં કિરિયાબ્યાકતાનં ખન્ધાનં પુરેજાતપચ્ચયેન પચ્ચયો''તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

કમ્મપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે॰... તેરસમો કમ્મપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે...પે॰... તેરસમો કમ્મપચ્ચયવિભઙ્ગો ''કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ કમ્મપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા ચેતના સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં કમ્મપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ કમ્મપચ્ચયેન પચ્ચયો. સહજાતા, નાનાક્ખણિકા. સહજાતા–કુસલા ચેતના ચિત્તસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં કમ્મપચ્ચયેન પચ્ચયો. નાનાક્ખણિકા–કુસલા ચેતના વિપાકાનં ખન્ધાનં કટત્તા ચ રૂપાનં કમ્મપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ચ અબ્યાકતસ્સ ચ ધમ્મસ્સ કમ્મપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલા ચેતના સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં ચિત્તસમુટ્ઠાનાનઞ્ચ રૂપાનં કમ્મપચ્ચયેન પચ્ચયો''તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

આહારપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેનાવુસો...પે॰... પન્નરસમો આહારપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે...પે॰... પન્નરસમો આહારપચ્ચયવિભઙ્ગો ''કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ આહારપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલા આહારા સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં આહારપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ આહારપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલા આહારા ચિત્તસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં આહારપચ્ચયેન પચ્ચયો''તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

ઇન્દ્રિયપચ્ચયવિભઙ્ગ

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે॰... સોળસમો ઇન્દ્રિયપચ્ચયવિભઙ્ગો કથં વિત્થારેન વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે...પે॰... સોળસમો ઇન્દ્રિયપચ્ચયવિભઙ્ગો ''કુસલો ધમ્મો કુસલસ્સ ધમ્મસ્સ ઇન્દ્રિયપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલો ઇન્દ્રિયા સમ્પયુત્તકાનં ખન્ધાનં ઇન્દ્રિયપચ્ચયેન પચ્ચયો. કુસલો ધમ્મો અબ્યાકતસ્સ ધમ્મસ્સ ઇન્દ્રિયપચ્ચયેન પચ્ચયો, કુસલા ઇન્દ્રિયા ચિત્તસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં ઇન્દ્રિયપચ્ચયેન પચ્ચયો''તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

સઙ્ખ્યાવાર

પુચ્છા – તેનાવુસો...પે॰... પુચ્છાવિસ્સજ્જનાસઙ્ખ્યાવારસઙ્ગાતેસુ તીસુ વારેસુ તતિયો સઙ્ખ્યાવારો કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે...પે॰... તતિયો સઙ્ખ્યાવારો ‘‘હેતુયા સત્ત, આરમ્મણે નવ, અધિપતિયા દસ, અનન્તર સમનન્તરે સત્ત, સહજાતે નવ, અઞ્ઞમઞ્ઞે તીણિ, નિસ્સયે તેરસ, ઉપનિસ્સયે નવ, પુરેજાતે પચ્છાજાતે આસેવને તીણિ , કમ્મે સત્ત, વિપાકે એકં, આહારે ઇન્દ્રિયે ઝાને મગ્ગે સત્ત, સમ્પયુત્તે તીણિ, વિપ્પયુત્તે પઞ્ચ, અત્થિયા તેરસ, નત્થિયા વિગતે સત્ત, અવિગતે તેરસા’’તિ એવમાદિના ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતો.

હેતુ સહજાત નિસ્સય અત્થિ અવિગતન્તિ સત્ત, હેતુ સહજાત અઞ્ઞમઞ્ઞ નિસ્સય અત્થિ અવિગતન્તિ તીણિ, હેતુ સહજાત અઞ્ઞમઞ્ઞ નિસ્સય સમ્પયુત્ત અત્થિ અવિગતન્તિ તીણિ ...

વેદનાતિક પટિચ્ચવાર

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે॰... પઠમં કુસલત્તિકં વિત્થારતો વિભજિત્વા તદનન્તરં અવસેસા વેદનાત્તિકાદયો એકવીસતિતિકા કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે...પે॰... પઠમં કુસલત્તિકં વિત્થારતો વિભજિત્વા તદનન્તરં અવસેસા વેદનાત્તિકાદયો એકવીસતિતિકા ‘‘સુખાય વેદનાય સમ્પયુત્તં ધમ્મં પટિચ્ચ સુખાય વેદનાય સમ્પયુત્તો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. સુખાય વેદનાય સમ્પયુત્તં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, પટિસન્ધિક્ખણે સુખાય વેદનાય સમ્પયુત્તં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો’’તિ એવમાદિના ચ. વિપાકં ધમ્મં પટિચ્ચ વિપાકો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. વિપાકં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા, પટિસન્ધિક્ખણે વિપાકં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા. વિપાકં ધમ્મં પટિચ્ચ નેવવિપાકનવિપાકધમ્મધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, વિપાકે ખન્ધે પટિચ્ચ ચિત્તસમુટ્ઠાનરૂપં, પટિસન્ધિક્ખણે વિપાકે ખન્ધે પટિચ્ચ કટત્તારૂપં, ખન્ધે પટિચ્ચ વત્થૂ’’તિ એવમાદિના ચ એકેકસ્મિં તિકે સત્તહિ સત્તહિ મહાવારેહિ એકેકસ્મિઞ્ચ મહાવારે ચતૂહિ ચતૂહિ નયેહિ ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતા.

દુકપટ્ઠાન

પુચ્છા – તેનાવુસો...પે॰... તિકપટ્ઠાનાદીસુ છસુ અન્તોગધપટ્ઠાનાદીસુ પઠમં તિકપટ્ઠાનં દેસેત્વા તદનન્તરં દુકપટ્ઠાનં કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે...પે॰... તિકપટ્ઠાનાદીસુ છસુ અન્તોગધપટ્ઠાનાદીસુ પઠમં તિકપટ્ઠાનં વિભજિત્વા તદનન્તરં દુકપટ્ઠાનં ‘‘હેતું ધમ્મં પટિચ્ચ હેતુ ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, અલોભં પટિચ્ચ અદોસો અમોહો, અદોસં પટિચ્ચ અલોભો અમોહો, અમોહં પટિચ્ચ અલોભો અદોસો. લોભં પટિચ્ચ મોહો, મોહં પટિચ્ચ લોભો, દોસં પટિચ્ચ મોહો, મોહં પટિચ્ચ દોસો’’તિ એવમાદિના ચ. સરણં ધમ્મં પટિચ્ચ સરણો દમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, સરણં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા. સરણં ધમ્મં પટિચ્ચ અરણો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, સરણો ખન્ધે પટિચ્ચ ચિત્તસમુટ્ઠાનં રૂપં. સરણં ધમ્મં પટિચ્ચ સરણો ચ અરણો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ હેતુપચ્ચયા. સરણં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા

ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપ''ન્તિ એવમાદિના ચ. એકેકસ્મિં દુકે સત્તહિ સત્તહિ મહાવારેહિ એકેકસ્મિઞ્ચ મહાવારે ચતૂહિ ચતૂહિ નયેહિ ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

સરણં ધમ્મં પટિચ્ચ સરણો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, સરણં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, દ્વે

ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા ...

દુકતિકપટ્ઠાન દુકદુકપટ્ઠાન

પુચ્છા – તેનાવુસો...પે॰... તિકપટ્ઠાનાદીસુ છસુ અન્તોગધપટ્ઠાનેસુ પઠમં તિકપટ્ઠાનઞ્ચ દુતિયં દુકપટ્ઠાનઞ્ચ વિભજિત્વા તદવસેસાનિ દુકતિકપટ્ઠાનાદીનિ ચત્તારો પટ્ઠાનાનિ કથં વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે...પે॰... તિકપટ્ઠાનાદીસુ છસુ અન્તોગધપટ્ઠાનેસુ પઠમં તિકપટ્ઠાનઞ્ચ દુતિયં દુકપટ્ઠાનઞ્ચ વિભજિત્વા તદવસેસા દુકતિકપટ્ઠાનાદયો ''હેતું કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ હેતુ કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. હેતું કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નહેતુ કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. હેતું કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ હેતુ કુસલો ચ નહેતુ કુસલો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ હેતુપચ્ચયા, નહેતું કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નહેતુ કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, નહેતું કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ હેતુ કુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, નહેતું કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ હેતુ કુસલો ચ નહેતુ કુસલો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ હેતુપચ્ચયા''તિ એવમાદિના વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતાનિ.

ધમ્મપચ્ચનીયપટ્ઠાન

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે॰... પઠમં ધમ્માનુલોમપટ્ઠાનં વિભજિત્વા તદનન્તરં દુતિયં ધમ્મપચ્ચનીયપટ્ઠાનં કથં વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે...પે॰... પઠમં ધમ્માનુલોમપટ્ઠાનં વિભજિત્વા તદનન્તરં દુતિયં ધમ્મપચ્ચનીયપટ્ઠાનં ''નકુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નકુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. અકુસલાબ્યાકતં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ અકુસલાબ્યાકતા તયો ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. નકુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નઅકુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુ પચ્ચયા. વિપાકાબ્યાકતં કિરિયાબ્યાકતં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. પટિસન્ધિક્ખણે...પે॰... નકુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નઅબ્યાકતો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. અકુસલં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા''તિ એવમાદિના તિકપટ્ઠાનાદીહિ છહિ અન્તોગધપટ્ઠાનેહિ એકેકસ્મિઞ્ચ તિકપટ્ઠાને દુકપટ્ઠાને દુકતિકપટ્ઠાને તિકદુકપટ્ઠાને તિકતિકપટ્ઠાને દુકદુકપટ્ઠાને સત્તહિ સત્તહિ મહાવારેહિ એકેકસ્મિઞ્ચ મહાવારે ચતૂહિ ચતૂહિ નયેહિ ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

ધમ્માનુલોમપચ્ચનીયપટ્ઠાન

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે॰... તતિયં ધમ્માનુલોમપચ્ચનીયપટ્ઠાનં કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે...પે॰... તતિયં ધમ્માનુલોમપચ્ચનીયપટ્ઠાનં ‘‘કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નકુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. કુસલે ખન્ધે પટિચ્ચ ચિત્તસમુટ્ઠાનરૂપં. કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નઅકુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. કુસલં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નઅબ્યાકતો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. કુસલં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા. કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નઅકુસલો ચ નઅબ્યાકતો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ હેતુપચ્ચયા. કુસલં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા...પે॰... દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા. કુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નકુસલો ચ નઅકુસલો ચ ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ હેતુપચ્ચયા. કુસલે ખન્ધે પટિચ્ચ ચિત્તસમુટ્ઠાનરૂપ’’ન્તિ એવમાદિના ભન્તે તિકપટ્ઠાનાદીહિ છહિ અન્તોગધપટ્ઠાનેહિ એકેકસ્મિઞ્ચ તિકપટ્ઠાને દુકપટ્ઠાને તિકદુકપટ્ઠાને દુકતિકપટ્ઠાને તિકતિકપટ્ઠાને દુકદુકપટ્ઠાને સત્તહિ સત્તહિ મહાવારેહિ એકેકસ્મિઞ્ચ મહાવારે ચતૂહિ ચતૂહિ નયેહિ ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

ધમ્મપચ્ચનીયાનુલોમપટ્ઠાન

પુચ્છા – તેનાવુસો ભગવતા...પે॰... ધમ્માનુલોમાદીસુ પધાનભૂતેસુ ચતૂસુ પટ્ઠાનેસુ ચતુત્થં પરિયોસાનભૂતં ધમ્મપચ્ચનીયાનુલોમપટ્ઠાનં કથં વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.

વિસ્સજ્જના – અભિધમ્મપિટકે ભન્તે...પે॰... ધમ્માનુલોમપટ્ઠાનાદીસુ ચતૂસુ પધાનભૂતેસુ મહાપટ્ઠાનેસુ ચતુત્થં પરિયોસાનભૂતં ધમ્મપચ્ચનીયાનુલોમપટ્ઠાનં ‘‘નકુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ અકુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, અકુસલં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા. નકુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નઅકુસલો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા. અકુસલે ખન્ધે પટિચ્ચ ચિત્તસમુટ્ઠાનરૂપં, વિપાકાબ્યાકતં કિરિયાબ્યાકતં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં...પે॰... દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા ચિત્તસમુટ્ઠાનઞ્ચ રૂપં. ખન્ધે પટિચ્ચ વત્થુ, વત્થું પટિચ્ચ ખન્ધા. નકુસલં ધમ્મં પટિચ્ચ નઅબ્યાકતો ધમ્મો ઉપ્પજ્જતિ હેતુપચ્ચયા, અકુસલં એકં ખન્ધં પટિચ્ચ તયો ખન્ધા, તયો ખન્ધે પટિચ્ચ એકો ખન્ધો, દ્વે ખન્ધે પટિચ્ચ દ્વે ખન્ધા’’તિ એવમાદિના તિકપટ્ઠાનાદીહિ ચાતિ અન્તોગધપભેદપટ્ઠાનેહિ એકેકસ્મિઞ્ચ તિકપટ્ઠાને દુકપટ્ઠાને દુકતિકતિકદુકતિકતિકદુકદુકપટ્ઠાને પટિચ્ચવારાદીહિ સત્તહિ મહાવારેહિ એકેકસ્મિઞ્ચ મહાવારે પચ્ચયાનુલોમાદીહિ ચતૂહિ ચતૂહિ નયેહિ ભગવતા વિત્થારતો વિભજિત્વા દેસિતં.